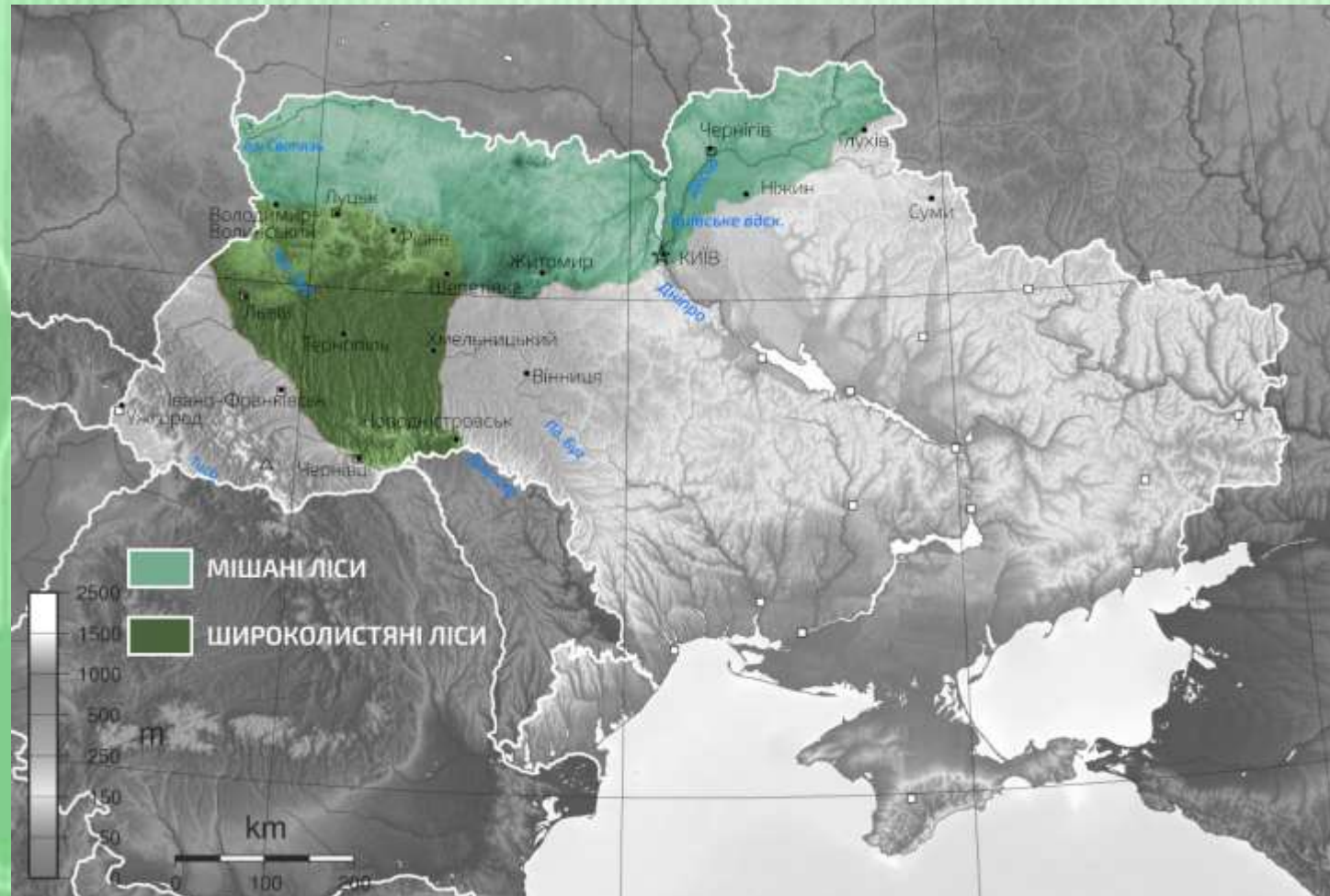

Природні зони України

Зони мішаних і широколистяних лісів

Мета: ознайомити учнів з фізико-географічним положенням та межами природної зони мішаних і широколистяних лісів, показати залежність фізико-географічних процесів від кліматичних та ґрунтових умов території, удосконалити навички самостійної роботи, розвивати інтерес до знань, сприяти вихованню бережливого ставлення до навколишнього середовища.

Обладнання: мультимедійна презентація, підручник, карти атласу.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 4

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 5- 24

V. Узагальнення, стор 25

Домашнє завдання, стор 26

Пригадайте

- **особливості рельєфу Поліської низовини**

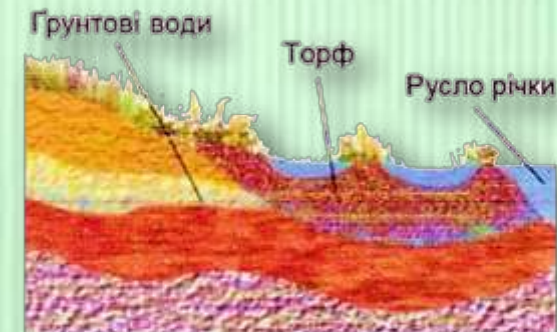
- **особливості клімату північної частини України**

- Її поверхня перерізана численними річковими долинами
- Де-не-де рівнинність поверхні порушують окремі підвищення.
- Це виступи твердих кристалічних гірських порід Українського щита

- **особливості природи низинних боліт** Низинні болота характерні

Низинні болота характерні для долин річок

Живляться ґрунтовими водами

«Українське Полісся»

Перегляд відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=EozJCpsLGQ0>

**Поліссям називають низинні території,
сформовані в районах
поширення наносів водних потоків та талих
льодових вод після
материкового зледеніння Європи.**

Типовий план характеристики природної зони

1. Географічне положення
2. Особливості рельєфу
3. Кліматичні умови (температури найбільш теплого і холодного місяців, кількість і режим випадання опадів, коефіцієнт зволоження)
4. Внутрішні води
5. Ґрунтовий покрив
6. Рослинність
7. Тваринний світ
8. Природоохоронні території

Географічне положення

- Ліси розташовані на півночі та заході рівнинної частини України
- Вони займають близько 24 % території країни

- У їх межах розрізняють зони
 - мішаних (17 % площі)
 - широколистих лісів (7 % площі)

Мішані ліси

- у нас часто називають **Українським Поліссям**
- простяглися **із заходу на схід майже на 750 км** і займають **близько 17% території України**
- **південну межу** визначають за умовною лінією, що проходить поблизу міст **Володимира-Волинського – Луцька – Житомира – Києва – Ніжина – Кролівця – Глухова**

Широколистяні ліси

- займають західну частину України від Українських Карпат на схід до лінії Шепетівка – Хмельницький – Новодністровськ
- займають близько 7% території України

Особливості рельєфу, тектонічної та геологічної будови

- Українське Полісся займає
 - Поліську низовину
 - частину Придніпровської низовини
 - Волинської височини
- поверхня хвилясто-горбиста
- переважають висоти 120—200 м
- серед низовин чітко виділяється Словечансько-Овруцький кряж

- **Широколисті ліси вкривають височини —**

- **Волинську**
- **Розточчя**
- **Гологоро-Кременецький кряж**
- **Подільську**
- **Хотинську**

- у центральній частині Полісся відомі **виступи кристалічного фундаменту Українського щита**
- там, де кристалічного фундаменту дісталися притоки **Прип'яті**, утворилися неглибокі **каньйони**
- у **Волинському Поліссі**, де фундамент **перекритий вапняками й мергелями**, виникли **карстові провалля**
- → утворилися **Шацькі озера**

- **Подільська височина** складена вапняками, мергелями, пісковиками та сланцями
- **розвинений підземний карст**
- → **формування печер**
- **найбільша серед них — печера Оптимістична (Тернопільська обл.)**

Клімат

- Мішані й широколистяні ліси досить вибагливі до кліматичних умов
- потрібні **невеликі річні коливання температури** (без сильних морозів і спеки) та **значна кількість опадів** (через листя вони втрачають велику кількість вологи)
- **атлантико-континентальна** кліматична область **помірно-континентального клімату**
- характерне **відносно тепле вологе літо і прохолодна хмарна зима з відлигами**

Атлантичний океан

- **Середні температури змінюються $3x \rightarrow Cx$**
 - **$t_{\text{січня}} = -4 \dots -7^{\circ}\text{C}$**
 - **$t_{\text{липня}} = +17 \dots +19^{\circ}\text{C}$**

- **середньорічна кількість опадів — 550 - 700 мм/рік**
- **половина з них припадає на літо - початок осені**
- **випаровуваність —**
- **400 - 450 мм**
- **кофіцієнт зволоження > 1**

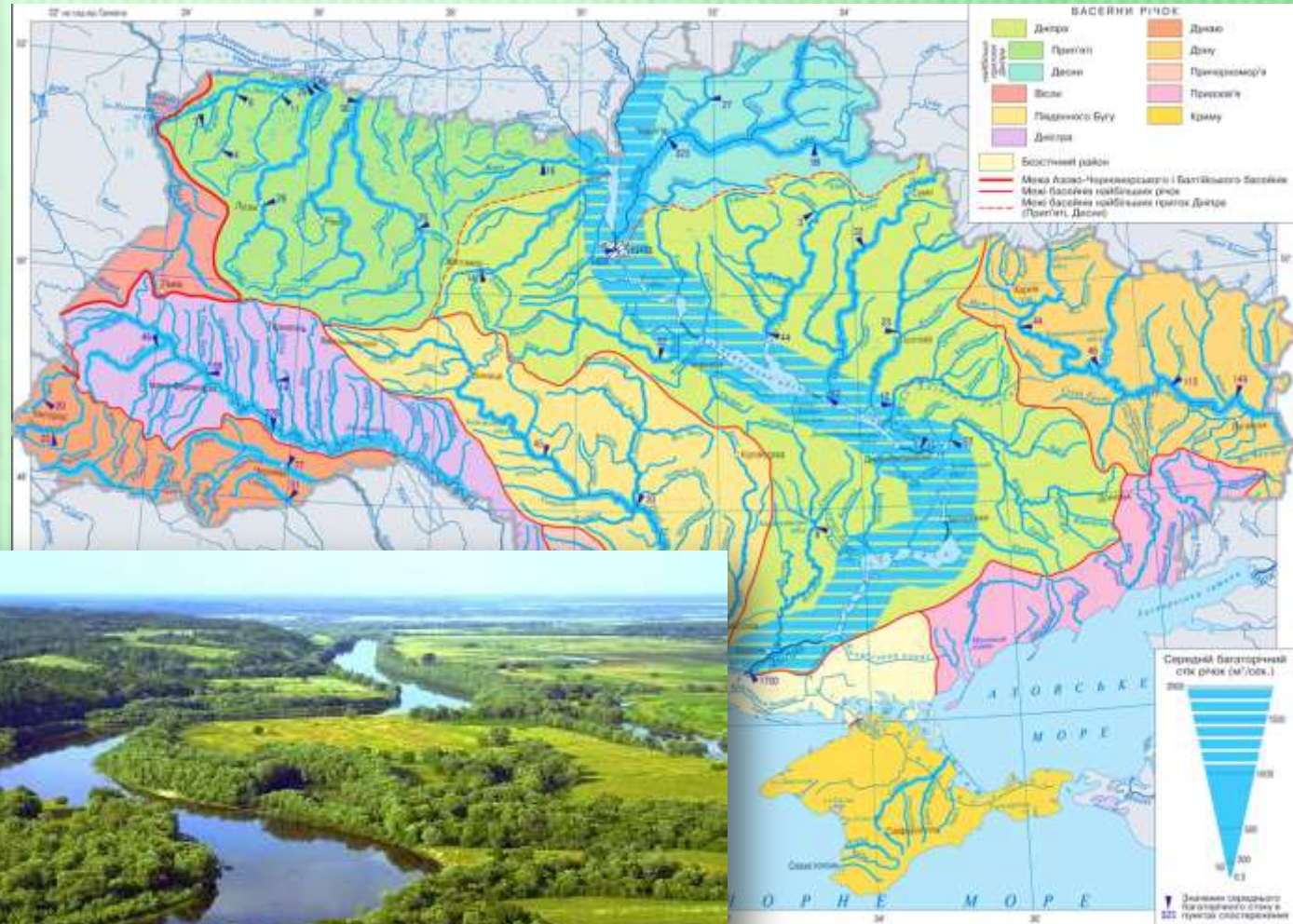
КЛІМАТ
Масштаб 1:5 000 000

Внутрішні води

- Завдяки значній кількості опадів на території зон мішаних і широколистяних лісів сформувалася порівняно **густа річкова мережа**
- Більшість річок є **притоками**
 - Прип'яті
 - Дніпра
 - Дністра — річки з повільною, спокійною течією, мішаним живленням, тривалими весняними повеннями

Краєвид Десни.
Заплава річки заболочена,
русло звивисте, тому тут
багато озер-стариць

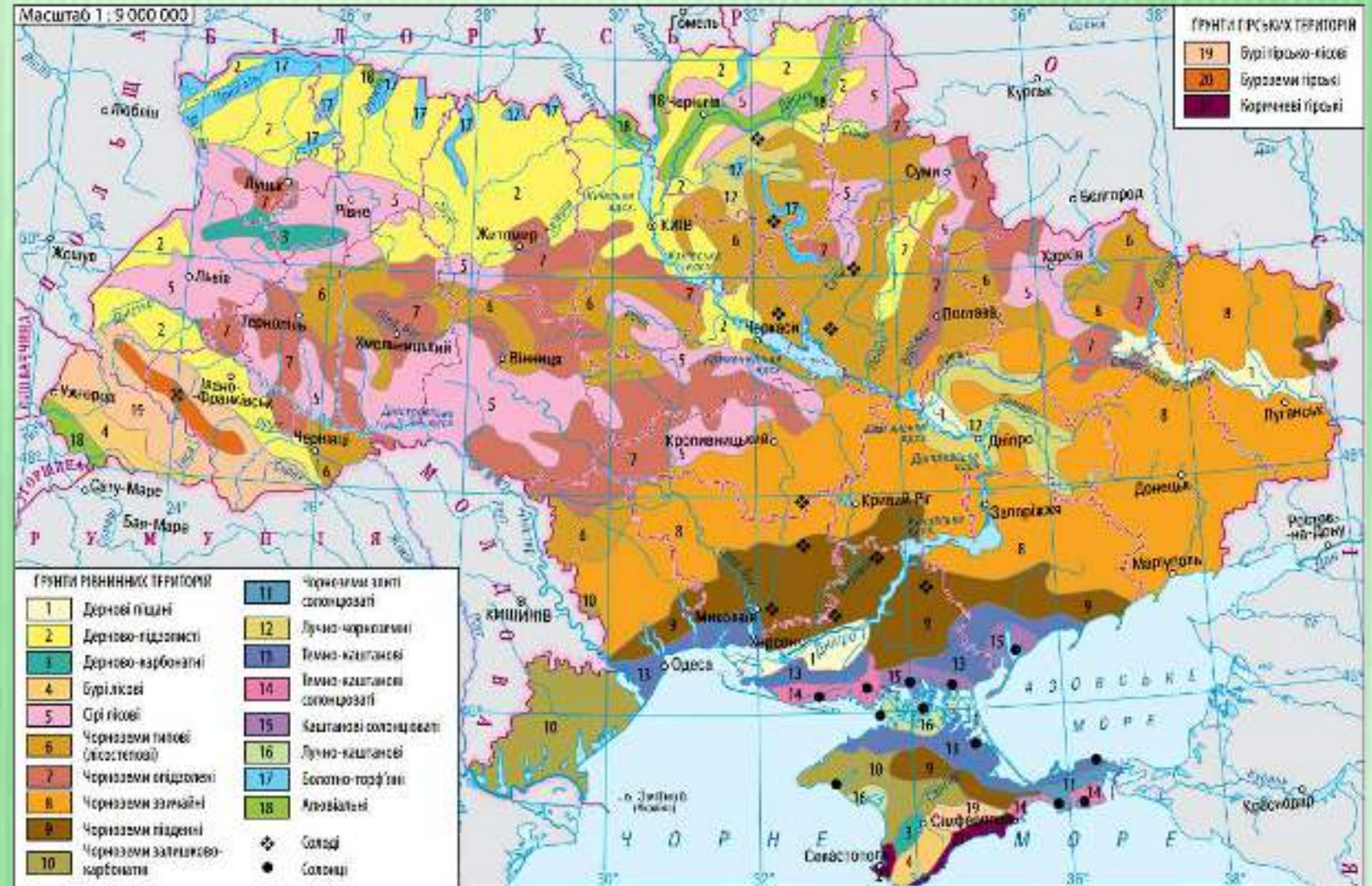

- У зоні мішаних лісів є велика кількість **озер**
- важливим джерелом їх живлення є **підземні води**
- значні території зайняті **болотами**, серед яких переважають **низинні** (частина з них висушена)

Ґрунти

- під мішаними лісами — **дерново-підзолисті ґрунти**
- під широколистяними лісами — **сірі лісові**
- на півночі — **торф'яно-болотні**
- в річкових долинах — **лучні та болотні**

Рослинність

- на значній частині території **зони мішаних лісів** переважають **дерева**
- в Поліссі найбільш поширені **дубово-соснові ліси (субори)**
- на пісках сформувалися **соснові ліси (бори)**
- На родючих сірих лісових ґрунтах поширені **дубово-грабові (груди)** та **буково-дубові ліси**

Рододендрон жовтий

- Більшість території зони **широколистяних лісів** перетворена на **сільськогосподарські угіддя**
- на заході зони збереглися заліснені ділянки, де зростають

- бук
- дуб
- граб
- явір тощо

явір (клен білий)

дуб

бук

граб

- У районах, де лісів немає, переважає **болотяна й лучна рослинність**
- на поліських болотах зустрічаються **комахоїдні рослини** — **росичка та пухирник**

росичка

пухирник

Тваринний світ

Типовими для Полісся є

- благородний олень
- лось
- козуля
- дика свиня

- **рись**
- **лісовий кіт**
- **білка**
- **лісова куниця**
- **лісова соня**
- **бобер**
- **чорний тхір**

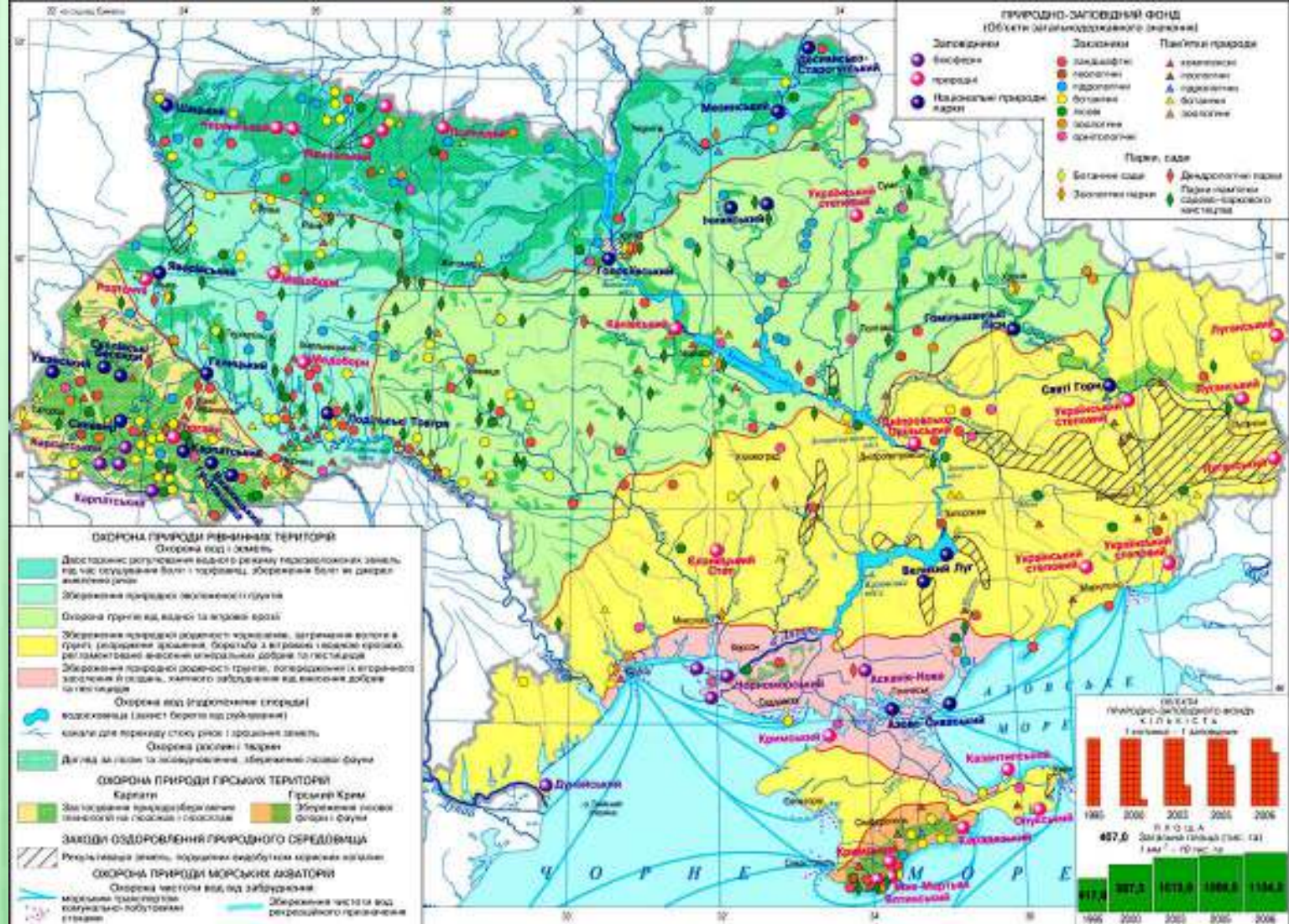
У лісах також багато птахів:

- тетереви
- глухарі
- сови
- дятли
- рябчики
- куріпки

Природоохоронні території

- **заповідники:**
 - Поліський
 - Рівненський
 - «Розточчя»
 - «Медобори»
- **національні природні парки:**
 - Шацький
 - «Подільські Товтри»

Користуючись інтернет-джерелами, підготуйте презентаційну роботу про одну з природоохоронних територій зони мішаних або широколистих лісів України

Перевіримо знання і вміння

Підручник, СТОР 158, 1-4

Домашнє завдання

Переглянути відео

<https://www.youtube.com/watch?v=jdH-WFi0Ptc>

Опрацювати параграф 38, конспект

**Знайти матеріал про природоохоронні
об'єкти Полісся.**

Готуємося до Пр р №9 стор 183